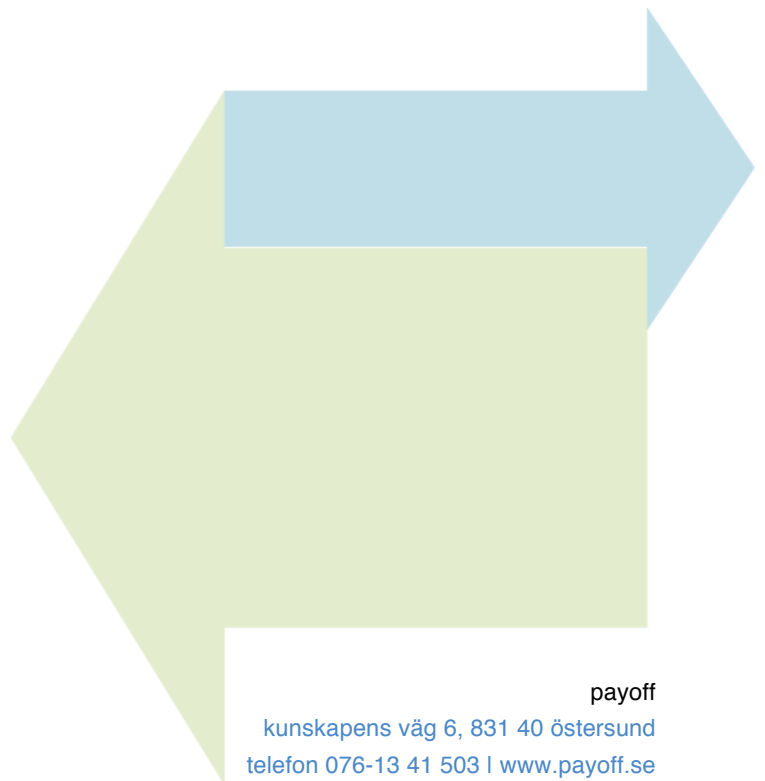


# Samhällsekonomisk utvärdering

Preliminär slutrapport

Projekt Jobbstudion

Östersund, 2013-12-23



payoff

kunskapens väg 6, 831 40 östersund  
telefon 076-13 41 503 | [www.payoff.se](http://www.payoff.se)

# Innehåll

<b>Innehåll</b> .....	<b>2</b>
<b>Sammanfattning</b> .....	<b>3</b>
<b>Inledning</b> .....	<b>5</b>
<b>Bakgrund och förutsättningar</b> .....	<b>5</b>
Målgrupp.....	5
<b>Syfte och mål</b> .....	<b>5</b>
Mer information om projekt Jobbstudion .....	5
<b>Avgränsningar och antaganden</b> .....	<b>5</b>
<b>Rapportens struktur</b> .....	<b>6</b>
Klassificering, potential och redovisning av olika nyckeltal .....	6
<b>Projektets klassificering</b> .....	<b>7</b>
<b>Ekonomisk analys</b> .....	<b>8</b>
<b>Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad</b> .....	<b>8</b>
Begreppsförklaring, tabell 1.....	8
Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning.....	9
<b>Intäkter</b> .....	<b>10</b>
Samhället som helhet .....	11
Kommunen .....	11
Landstinget.....	11
Arbetsförmedlingen.....	12
Försäkringskassan.....	12
Staten totalt .....	12
Försäkringsgivarna .....	12
Deltagarna.....	12
<b>Kostnad</b> .....	<b>12</b>
<b>Resultat/lönsamhet</b> .....	<b>13</b>
Samhället som helhet .....	13
Kommunen .....	13
Landstinget.....	13
Arbetsförmedlingen.....	14
Försäkringskassan.....	14
Staten totalt .....	14
<b>Sammanfattning av den ekonomiska analysen</b> .....	<b>15</b>
<b>Bilagor</b> .....	<b>16</b>
<b>Bilaga 1</b> .....	<b>16</b>
Kompletterande tabell, samhällsekonomisk utvärdering.....	16
<b>Bilaga 2</b> .....	<b>16</b>
Vad är NyttoSam?.....	16

# Sammanfattning

## Förutsättningar för den samhällsekonomiska utvärderingen

Denna rapport avser en samhällsekonomisk utvärdering av projekt Jobbstudion i Knivsta. Utvärderingen baseras på ett urval av 19 deltagare som deltagit i projektet. Rapporten ingår som en del av uppdraget att utvärdera verksamheten inom Samordningsförbundet i Uppsala län. Sweco Eurofutures har detta uppdrag och payoff är underleverantör för att synliggöra den samhällsekonomiska nyttan.

Rapporten fokuserar på den samhällsekonomiska nyttan av projektet. Analys, slutsatser och rekommendationer, som normalt ingår som en del i payoff`s rapporter när vi genomför samhällsekonomiska utvärderingar, har inte gjorts av detta projekt. Vi hänvisar till huvudrapporten och de analyser och projektets egen presentation och redovisning som finns i denna.

Under denna rubrik redovisas de ekonomiska resultaten i korthet. För utförligare presentation och redovisningar se avsnitten Ekonomisk analys.

Projektet ekonomiska aspekter har beräknats utifrån två tidshorisonter, kort sikt (ett år) och medellång sikt (fem år).

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet, men även ur de inblandade aktörernas olika perspektiv. Dessa är:

- Kommunen.
- Landstinget.
- Staten totalt.
  - Arbetsförmedlingen.
  - Försäkringskassan.
  - Staten övrigt.
- Deltagarna.
- Försäkringsgivarna.

Samtliga uppgifter avseende lönsamhet och intäkter är beräknade med utgångspunkt för hur de 19 deltagarna i projekt Jobbstudion försörjning och resursförbrukning förändrats genom att de varit med i projektet. Detta betyder att redovisat belopp är på årsbasis och om situationen inte förändras för deltagarna kommer motsvarande intäkt eller lönsamhet också att gälla för framtiden.

## Resultat: Samhället som helhet

- Intäkten är 2,3 mkr.
- Lönsamheten efter avräkning av projektkostnaden 981 000 kr är 1,4 mkr.
- Återbetalningstiden är sex månader.

- Verkningsgraden, uttryckt som utnyttjad potential i relation till tillgänglig potential är 24 procent. Konkret innebär det att värdet av deltagarnas arbetsinsats ökat med 24 procent och att deras konsumtion/behov av vård, omsorg, handläggning etc. minskat med sex procent. Allt räknat på ett års basis.

## Resultat: Övriga aktörer

- För kommunen är intäkten 537 000 kr. Lönsamheten 340 000 kr. Återbetalningstiden är fem månader.
- För landstinget är intäkterna 156 000 kr och lönsamheten -40 000 kr. Återbetalningstiden är 16 månader.
- Arbetsförmedlingen har minskat sina kostnader med 108 000 kr. Lönsamheten är -88 000 kr. Återbetalningstiden är 22 månader.
- Försäkringskassan har ökat sina kostnader med -348 000 kr och en lönsamhet på -545 000 kr.
- Staten totalt, dvs. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen plus övriga effekter som påverkar staten, har intäkter motsvarande 384 000 kr medan lönsamheten är -204 000 kr. Återbetalningstiden är 19 månader.
- Deltagarna har i genomsnitt ökat sin disponibla inkomst med 60 000 kr per år.

# Inledning

Uppdraget avser en samhällsekonomisk utvärdering av projekt Jobbstudion i Knivsta. Knivsta kommun är projektägare och genomförare tillsammans med Arbetsförmedlingen. Samordningsförbundet finansierar projektet. Projektet genomförs under tiden 2011-12-01--2014-01-31.

Utvärderingen är gjord som en del av payoff` s uppdrag att synliggöra den samhällsekonomiska nyttan av Samordningsförbundets verksamhet i Uppsala län. Sweco Eurofutures har detta uppdrag och har anlitat payoff som underleverantör.

## Bakgrund och förutsättningar

### Målgrupp

Projektet riktar sig till unga vuxna i åldern 18 – 30 år som har liten eller ingen arbetslivserfarenhet och som står utanför arbetsmarknaden och utbildningssystemet. Målgruppen är också aktuell hos socialtjänsten och Arbetsförmedlingen för att lösa sin situation.

## Syfte och mål

Syftet med projektet är att projektdeltagaren skall uppnå egen försörjning genom arbete eller studier. Individen skall uppnå ökad anställbarhet och förbättrad egenupplevd hälsa.

### Mer information om projekt Jobbstudion

Ytterligare information om Jobbstudion finns på webben:

<http://www.projektifinsamuppsala.se/jobbstudion/?ID=100>

Kontakt: Projektledare Birgitta Marketeg, [birgitta.marketeg@knivista.se](mailto:birgitta.marketeg@knivista.se)

## Avgränsningar och antaganden

För att klara av att bygga upp matematiska modeller och formler som ligger till grund för våra ekonomiska beräkningar har ett antal antaganden och avgränsningar, baserade på etablerad nationalekonomisk teoribildning, gjorts. Utan dessa avgränsningar blir sambanden allt för komplexa att beräkna och tolka. Läs vidare i bilaga 3.

## Rapportens struktur

### **Klassificering, potential och redovisning av olika nyckeltal**

Rapporten är upplagd så att den inledningsvis redogör för projektets klassificering, baserad på ett av payoff framtaget klassificeringssystem och vår databas som bygger på tidigare genomförda utvärderingar. Därefter kommer ett avsnitt som redovisar den ekonomiska analysen. Där beskrivs projektets samhällsekonomiska potential. Sedan redovisas de intäkter som skapats utifrån deltagarnas medverkan i verksamheten. I nästa steg redovisas de samhällsekonomiska kostnader projektet haft för deltagarnas medverkan. Slutligen redovisas lönsamheten i form av såväl payoff-tid som en kostnads-/intäktskalkyl på kort och medellång sikt.

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet men även för övriga aktörer/aktörer som ingår i samhället; kommunerna, landsting/region, staten samt individer/hushållen och försäkringsgivarna. För staten sker en särredovisning för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och övrigt inom den statliga sektorn, "övrig stat". Resultatet för aktören Försäkringsgivarna avser de sociala avgifter som betalas in till olika försäkringsbolag genom att deltagarna erhåller en anställning.

För kommunen och landstinget/regionen redovisas även intäkterna på kort och medellång sikt uppdelat i finansiella (bistånd och skatter) och reala (handläggning, utredning m.m.) effekter.

# Projektets klassificering

payoff har tagit fram ett system för klassificering av olika samverkansprojekt/verksamheter. Det innebär att likvärdiga projekt/verksamheter klassas in i ett antal separata kategorier. Syftet med klassificeringen är att;

1. skapa krav på tydligare målsättning för verksamheten/projektet
2. möjliggöra jämförelser mellan likvärdiga verksamheter - hur bra är resultatet av aktuellt projekt/vår verksamhet jämfört med likartade projekt/verksamheter?
3. underlätta lärandet av vilka åtgärder som leder till effektivitet och bra lönsamhet och, som i sin tur, möjliggör att vi kan satsa på bra åtgärder för kommande projekt/verksamheter och underlättar en eventuell implementering

Enligt det system för klassificering som payoff tagit fram tillhör Jobbstudion klass T8. Kriterierna för att tillhöra klass T8 är följande;

**Steg 1.** Projektet är utvärderat med vår standardmetod (efterläge jämförs med föreläge). Detta kriterium har uppfyllts.

**Steg 2.** Projektets mål är primärt att få in deltagarna i arbetslivet. Detta kriterium har uppfyllts.

**Steg 3.** Utanförskapet är relativt omfattande för deltagarna. Projektet har en potential per deltagare i föreläget på 512 000 kr. Detta innebär låg produktion och/eller viss resursförbrukning i föreläget.

**Steg 4.** Resurserna i projektet är medelstora. Projektet har kostat 51 650 kr per deltagare.

# Ekonomisk analys

Den ekonomiska analysen är uppdelad i sju delar;

1. Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad
2. Intäkter på kort och medellång sikt,
3. Kostnader för vidtagna åtgärder
4. Lönsamhet på kort och medellång sikt inklusive payoff – tid

## Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad

I tabell 1 nedan framgår projektets samhällsekonomiska potential. Med det avses vilket samhällsekonomiskt värde som på kort sikt - 12 månader - maximalt kan uppnås när insatsen startade, kopplat till den population som ingår i utvärderingen.

Potentialen kan även uttryckas som att den speglar deltagarnas sammanlagda samhällsekonomiska kostnad när de påbörjade sitt deltagande i verksamheten.

Ett fullständigt lyckat resultat innebär en verkningsgrad på 100 procent, dvs. att hela den i föreläget tillgängliga potentialen kunnat utnyttjas i efterläget genom projektets drivande.

### Begreppsförklaring, tabell 1

Med ”tillgänglig potential i föreläget” avses den potential som fanns att tillgå då deltagarna kom in i verksamheten. Potentialen är fastställd till det samhällsekonomiska värde som motsvaras av skillnaden mellan ett heltidsarbete med en månatlig lön på 27 150 kr<sup>1</sup> minskat med värdet av deltagarens (eventuella) arbete vid ingång i projektet, plus den (eventuella) reala resursförbrukning i form av vård, omsorg och handläggning som är kopplad till den enskilda individen vid ingång i projektet. För en individ över 25 år som står utanför arbetsmarknaden och inte överkonsumerar vård eller omsorg utgör potentialen cirka 585 000 kr på ett år. Om alla deltagare skulle ha ett produktivt arbete på heltid och inte någon skulle vara i behov av stödresurser vore potentialen noll.

Högsta potential på individnivå i projekt Jobbstudion var ca 594 000 kr. Detta är kopplat till en individ som i föreläget inte arbetade och som var i behov av vissa vårdresurser. Lägsta potential på individnivå var 275 000 kr. Den totala potentialen på ett års basis utgjorde 9,7 mkr vid projektets start för populationen, motsvarande 512 000 kr per deltagare.

<sup>1</sup> Anledningen till att vi valt 27 150 kr som ”referenslön” är att när payoff startade sin verksamhet år 2007 var genomsnittslönen för heltidsarbete i Sverige 27 150 kr i månaden. Trots att genomsnittslönen stigit sedan dess har vi valt att (tillsvidare) behålla denna referenslön för att underlätta jämförelsen mellan olika projekts resultat.



**Tabell 1. Sammanställningen visar projektets samhällsekonomiska potential i före- och efterläge samt projektets verkningsgrad**

	<b>Kort sikt</b>
<b>Tillgänglig potential i föreläge, varav</b>	9 734 563 kr
produktion	9 634 779 kr
vård, omsorg och handläggning	99 784 kr
Faktisk produktion i föreläge	6 %
Faktisk produktion i efterläge	29 %
<b>Utnyttjad potential, varav</b>	2 332 718 kr
produktion	2 326 455 kr
vård, omsorg och handläggning	6 264 kr
<b>Verkningsgrad, varav</b>	24 %
produktion	24 %
vård, omsorg och handläggning	6 %
Kostnad per verkningsgrad	2 155 kr
Kvarvarande potential i efterläge	7 401 845 kr

Genom att vissa deltagare kommer in i arbete i kombination med minskat vård- och omsorgsbehov frigörs en del av den ursprungliga, tillgängliga potentialen. Den dag alla kommit in i heltidsarbete utan subventioner och inte konsumerar någon vård och omsorg har all potential frigjorts. Det innebär att minskad potential ska tolkas som att projektet har gått i positiv riktning. I detta fall har potentialen minskat ("utnyttjad potential") med 2,3 mkr, vilket motsvarar en verkningsgrad på 24 procent. Utslaget per deltagare motsvarar den minskade kostnaden 122 800 kr och den kvarvarande potentialen 390 000 kr.

Beräknar vi den långsiktiga potentialen utifrån ett sannolikt perspektiv baserat på antagandet att deltagande individer behåller den status avseende arbete och vårdkonsumtion de har när de lämnar projektet under halva tiden fram till förväntad pensionsålder är potentialen för hela populationen 191 mkr.

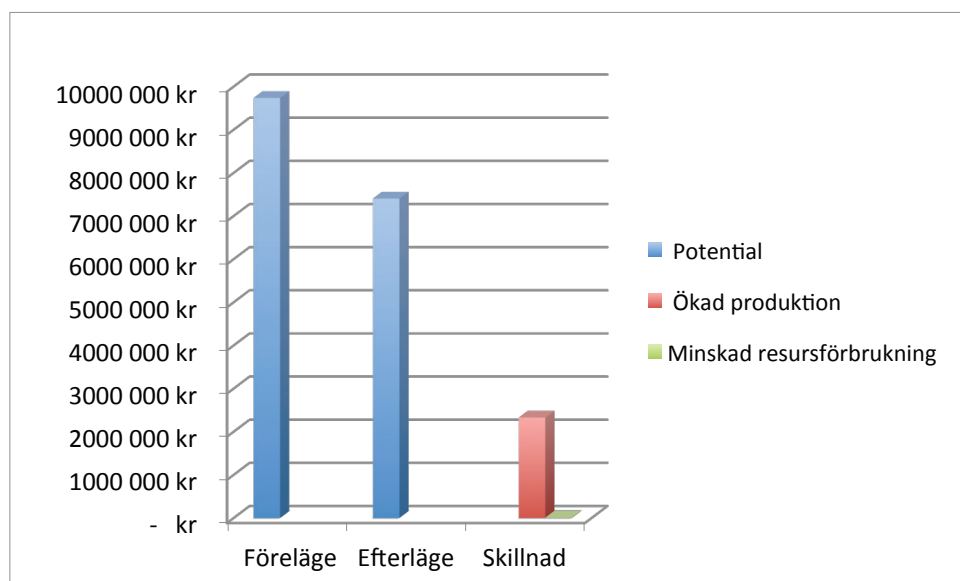
Utslaget per deltagare motsvarar det 10 mkr. Även om detta belopp till stor del är hypotetiskt visar de på vilka enorma potentialer som det ligger i ett reducerat utanförskap!

### **Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning**

En fördjupad analys som åskådliggör projektets resultat mer i detalj är att beskriva hur deltagarnas potential har utnyttjats dels genom förändrad produktion, dels genom förändrat behov av vård, omsorg och handläggning i efterläget jämfört med föreläget.

De blå staplarna i figur 1 beskriver dels tillgänglig potential i föreläget, dels kvarvarande potential i efterläget. Att stapeln i efterläget är kortare beror på att viss pot-

ential (2,3 mkr) frigjorts främst genom att flera av deltagarna kommit in i arbete i efterläget jämfört med föreläget.



**Figur 1. Projektets potential i före- respektive efterläge. Den ökade produktionen (röd stapel till höger) inklusive den minskade reala resursförbrukningen (gulgrön stapel till höger) motsvarar en verkningsgrad på kort sikt på sex procent.**

Den totala potentialen i föreläget (9,7 mkr) var fördelad på möjligt produktionsutrymme (9,6 mkr) och möjlig minskad förbrukning av reala resurser (0,1 mkr).

Genom ökad produktion och minskat behov av olika resurser har den totala potentialen minskat med 24 procent vilket åskådliggörs av skillnaden mellan de blå staplarna i figuren ovan. I kronor motsvaras det av 2,3 mkr, fördelat på 2,3 mkr på ökad produktion och 6 200 kr på minskat behov av vård, omsorg och handläggning. Detta resultat åskådliggörs av de båda staplarna till höger över rubriken ”Skillnad”.

## Intäkter

I tabell 2 nedan redovisas en sammanställning över de intäkter Jobbstudion genererat på kort sikt (ett år) för samhället som helhet samt uppdelat på kommun, landsting och stat.

I tabell 3 följer en motsvarande redovisning för statens olika sektorer samt för individen/hushållet och försäkringsgivarna. De prognostiserade intäkterna på medellång sikt, fem år, redovisas för samhället som helhet samt för vissa sektorer i samhället; kommun, landsting och stat.

Inom den statliga sektorn särredovisas intäkter på medellång sikt även för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Anledningen till att intäkterna på medellång sikt inte redovisas för övrig stat, individ/hushåll och försäkringsgivarna är att dessa uppgifter inte är så relevanta i sammanhanget. Förutom dessa uppgifter redovisas även spannen i utfallen, dvs. maximi- och minimivärden på intäkterna för de olika sektorerna på individnivå, såväl på kort som på medellång sikt. Likaså redovisar vi medelvärden på de kortsiktiga intäkterna.

**Tabell 2. Intäkter på kort och medellång sikt för samhället som helhet samt för den offentliga sektorn.**

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år
Samhället som helhet	2 332 718 kr	345 221 kr	-20 059 kr	11 663 590 kr
Kommun	536 551 kr	108 551 kr	-29 831 kr	2 682 757 kr
Landsting	155 919 kr	24 652 kr	-11 947 kr	779 593 kr
Staten	384 400 kr	142 636 kr	-192 679 kr	1 922 000 kr

**Tabell 3. Intäkter på kort och medellång sikt för statens olika sektorer samt övriga sektorer i samhället.**

	Kort sikt, ett år	maxvärde på individnivå	minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år
Arbetsförmedlingen	108 112 kr	154 600 kr	-181 655 kr	540 558 kr
Försäkringskassan	-348 425 kr	6 439 kr	-212 058 kr	-1 742 127 kr
Övrig stat	624 714 kr	95 938 kr	-28 423 kr	3 123 568 kr
Individerna/hushållen	1 139 843 kr	172 134 kr	-59 763 kr	5 699 217 kr
Försäkringsgivarna	92 410 kr	11 537 kr	0 kr	462 052 kr

### Samhället som helhet

Som framgår av tabell 2 beräknas den samhällsekonomiska intäkten, baserad på de 19 deltagarnas produktion och minskade resursförbrukning på kort sikt (ett år) vara 2,3 mkr. På medellång sikt (fem år) beräknas intäkten till 11,7 mkr.

### Kommunen

Kommunens intäkter efter ett år är 537 000 kr och efter fem år 2,7 mkr. Kommunens har ökade intäkter av skatter och reducerade kostnader genom att utbetalningarna av försörjningsstödet minskat och lägre kostnader för handläggning och övriga insatser.

### Landstinget

Kommunen har intäkter motsvarande 156 000 kr efter ett år genom ökade skatteintäkter. Kostnaden för sjukvård har ökat marginellt. Efter fem år beräknas intäkterna till 780 000 kr.

## Arbetsförmedlingen

Efter ett år har Arbetsförmedlingen minskat kostnaderna med 108 000 kr, vilket ger en prognos på 541 000 kr på fem års sikt. Detta är inte helt vanligt i arbetslivsinriktade projekt att Arbetsförmedlingen minskar sina kostnader genom sina insatser och löne-subventioner, som skall underlätta anställningarna för deltagarna.

## Försäkringskassan

Kostnaderna efter ett år har ökat med -384 000 kr, på fem år -1,7 mkr.

## Staten totalt

Staten har sammantaget ökat sina intäkter med 384 000 kr. Prognosen på fem år är 1,9 mkr. En stor del av intäkterna kommer ifrån att deltagarna kommit i arbete och att skatteintäkterna därmed ökar för staten.

## Försäkringsgivarna

Genom att deltagarna kommit i arbete betalas också sociala avgifter in till försäkrings-givarna vilket efter ett år och fem år motsvarar 92 000 kr respektive 462 000 kr.

## Deltagarna

Genom projektet har deltagarna efter ett år ökat sin disponibla inkomst med 60 000 kr i genomsnitt per år.

## Kostnad

Åtgärds-kostnaden för de 19 personer som ingår i utvärderingen har varit 981 000 kr inklusive och 785 000 kr exklusive indirekta skatter. Utslaget per deltagare motsvarar det en kostnad på 51 650 kr respektive 41 300 kr. Av den totala kostnaden står kom-munen, landstinget, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för 25 procent var-dera. Sammanställningen finns redovisad i tabell 4.

**Tabell 4. Kostnader för projektets genomförande för samhället som helhet samt för be-rörda aktörer.**

	Totalt	Per deltagare
Samhället som helhet	981 355 kr	51 650 kr
Kommunen	196 271 kr	10 330 kr
Landstinget	196 271 kr	10 330 kr
Arbetsförmedlingen	196 271 kr	10 330 kr
Försäkringskassan	196 271 kr	10 330 kr
Övrig stat	196 271 kr	10 330 kr

Staten totalt	588 813 kr	30 990 kr
---------------	------------	-----------

## Resultat/lönsamhet

I tabell 5 nedan redovisas en sammanställning över projektets resultat/lönsamhet för samhället som helhet och för kommunen, landstinget, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt för staten totalt. Lönsamheten redovisas såväl ur ett kortsiktigt som ett medellångt perspektiv. Dessutom redovisas, där det är relevant, payoff-tiden, vilken anger efter hur lång tid åtgärdskostnaden är "betald" i form av ökade intäkter och/eller minskade kostnader.

**Tabell 5. Lönsamhet på kort och medellång sikt samt payoff-tid för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.**

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år	Medelvärde, kort sikt	Payoff-tid
<b>Samhället som helhet</b>	1 351 363 kr	293 571 kr	-71 709 kr	10 682 235 kr	71 124 kr	6
Kommun	340 280 kr	98 221 kr	-40 161 kr	2 486 486 kr	17 909 kr	5
Landsting	-40 352 kr	14 322 kr	-22 277 kr	583 322 kr	-2 124 kr	16
Staten totalt, varav	-204 413 kr	111 646 kr	-223 669 kr	1 333 187 kr	-10 759 kr	19
Arbetsförmedlingen	-88 159 kr	144 270 kr	-191 985 kr	344 287 kr	-4 640 kr	22
Försäkringskassan	-544 696 kr	-3 891 kr	-222 388 kr	-1 938 398 kr	-28 668 kr	i.v.
Övrig stat	428 443 kr	85 608 kr	-38 753 kr	2 927 297 kr	22 550 kr	

### Samhället som helhet

Lönsamheten för samhället är 1,3 mkr efter att kostnaderna avräknats. På fem års sikt beräknad till 10,7 mkr.

Jobbstudions återbetalningstid är sex månader.

### Kommunen

Kommunen uppvisar en lönsamhet efter ett år med 340 000 kr och på fem beräknad till 2,5 mkr. Återbetalningstiden är fem månader.

### Landstinget

Landstinget har efter ett år en negativ lönsamhet med -40 000 kr, men efter fem år är lönsamheten prognosticerad till 583 000 kr.

### **Arbetsförmedlingen**

Arbetsförmedlingen har efter ett -88 000 kr i lönsamhet. Efter fem år beräknad till 344 000 kr. Återbetalningstiden är 22 månader.

### **Försäkringskassan**

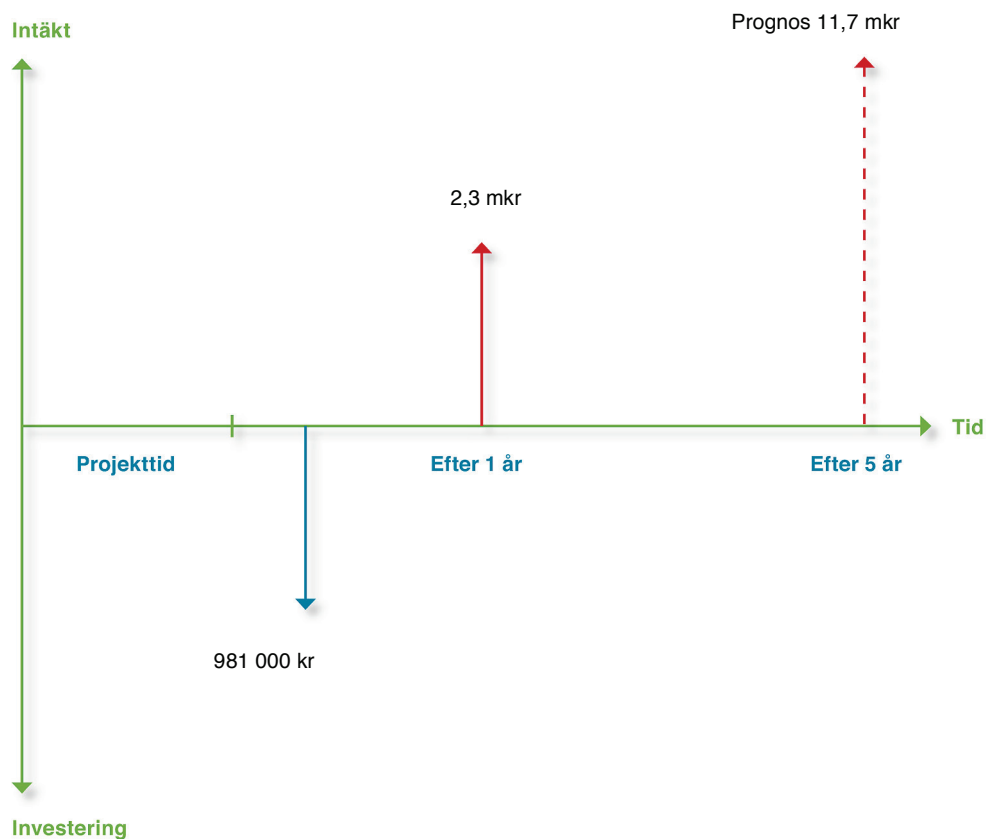
Försäkringskassan har -545 000 kr efter ett år och prognosen på fem år är -1,9 mkr.

### **Staten totalt**

Staten totalt, dvs. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen plus övriga effekter som påverkar staten, har en negativ lönsamhet efter ett år -204 000 kr. Efter fem år dock positiv och beräknad till 1,3 mkr. Återbetalningstiden är 19 månader.

# Sammanfattning av den ekonomiska analysen

I figur 3 nedan sammanfattar vi resultatet av den samhällsekonomiska analysen för de 19 deltagare som ingår i utvärderingen. Den gröna nedåtriktade pilen illustrerar åtgärdskostnaden medan de röda uppåtriktade pilarna illustrerar intäkter på kort och medellång sikt.



**Figur 3.** Figur som illustrerar projektets åtgärdskostnad samt de intäkter som projektet genererat på kort respektive medellång sikt.

# Bilagor

1. Kompletterande samhällsekonomisk utvärdering i tabell.
2. Presentation av NyttoSam.

## Bilaga 1.

### Kompletterande tabell, samhällsekonomisk utvärdering

I tabell 7 redovisas intäkterna på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för kommun och landsting. Uppgifterna avseende de totala värdena i tabellerna gäller den population som ingått i utvärderingen. De max- och minvärden som anges avser lägsta och högsta värde på kort sikt på individnivå.

**Tabell 7. Intäkter på kort sikt, finansiella och reala effekter för kommunen och landstinget.**

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medelvärde
Kommun, <i>varav</i>	536 551 kr	108 551 kr	-29 831 kr	28 240 kr
ekonomiskt bistånd	175 386 kr	56 748 kr	-24 155 kr	9 231 kr
skatt	320 408 kr	49 735 kr	-24 103 kr	16 864 kr
omsorg och handläggning	40 758 kr	13 188 kr	-5 613 kr	2 145 kr
Landsting, <i>varav</i>	155 919 kr	24 652 kr	-11 947 kr	8 206 kr
skatt	158 815 kr	24 652 kr	-11 947 kr	8 359 kr
sjukvård	-2 896 kr	724 kr	-3 620 kr	-152 kr

## Bilaga 2.

### Vad är NyttoSam?

payoff's metod NyttoSam har sitt ursprung i ett annat samhällsekonomiskt verktyg, SamPop. Under år 2007 tog payoff över rättigheterna till SamPop från Arbetslivsresurs AB. SamPop togs ursprungligen fram av Samhall Resurs AB för drygt tio år sedan. Därefter har metoden vidareutvecklats och uppdaterats och fått namnet NyttoSam.

Med stöd av NyttoSam genomför payoff utvärderingar och analyser av verksamhet och verksamheter, som syftar till att minska utanförskapet i samhället och som ska leda till att individernas självförsörjningsgrad ökar. Uppdraget inbegriper utbildning riktad mot uppdragsgivaren, support under uppgiftsinsamlingen, ev. delrapporter samt en slutrapport som redovisas direkt hos kund.



Kortfattat fungerar metoden på följande sätt: genom att kartlägga en individs livs- och försörjningssituation under en period av 12 månader FÖRE en åtgärdsperiod och sedan jämföra detta med motsvarande situation under en period av 12 månader EFTER åtgärden beräknar NyttoSAM de ekonomiska effekter som uppstått. Effekterna beräknas för såväl samhället som helhet, som för olika aktörer. De aktörer som redovisas separat i programmets standardversion är kommun/stad, landsting/region, Försäkringskassa, Arbetsförmedlingen, övrig stat, staten totalt, försäkringsgivarna (via inbetalningar till avtalsförsäkringarna) och individen själv.

NyttoSAM ska ses som en metod, som visar storleksordningen på utfallet av de vidtagna åtgärderna för samhället och respektive aktör. Utfallets precision är till stor beroende av kvaliteten på inmatade uppgifter – ju bättre underlag desto säkrare att utfallet är pålitligt.

Metodens struktur bygger på de lagar, regler och system som gäller i dagens samhälle samt ett antal antaganden och avgränsningar, se nedan. Skattelagstiftningen, socialförsäkringssystemet, standardkostnader för olika offentliga tjänster, högkostnads-skydd samt regler för olika arbetsmarknadsåtgärder är några av de delar som ingår i programmet.

Trots metodens solida och matematiskt korrekta karaktär vill vi inom payoff betona att alla de ekonomiska konsekvenser, som är kopplade till en individs rehabilitering är svåra att identifiera, mäta och beräkna. Särskilt komplicerat är att beräkna det ekonomiska värdet av ”mjuka” s.k. ”icke-ekonomiska” effekter, som förhöjd livskvalitet, bättre hälsa, minskat lidande m.m. Vi har därför valt att inte ta med sådana effekter i våra kalkyler. Den marginella osäkerhet som finns i programmets utfall gör att vi avrundar de beräknade värdena till jämna tusentals kronor.

Följande avgränsningar och antaganden har gjorts:

- Inga undanträngningseffekter förekommer. Skapade jobb är ytterligare jobb på arbetsmarknaden.
- Alla resursbesparingar kan omfördelas och användas där behov föreligger även i det korta perspektivet.
- Ev. inkomstökningar för individen leder till ökad konsumtion i samhället, inget sparande förekommer.
- Alla ekonomiska konsekvenser gäller i ett ”första led”. Eventuella s.k. multiplikativa effekter – effekter i nästkommande led – ingår således inte.
- Enbart ekonomiska effekter ingår i analysen. Eventuella ”icke-ekonomiska” effekter på livskvalitet och välbefinnande prissätts inte och ingår därmed inte heller i beräkningarna.
- De ekonomiska effekter som ingår gäller bara den specifika individen. Eventuella spin-off effekter som uppkommer för familj och omgivning ingår inte.
- Programmet förutsätter att allt som produceras av de personer som arbetar/kommer i arbete är efterfrågat på marknaden.

- Den intäkt som staten har i form av olika indirekta skatter bygger på den produktion som individen åstadkommer och inte den konsumtion som han/hon kan orsaka.
- De indirekta skatterna (punktskatter och mervärdesskatter) som påläggs vid beräkandet av effekter på BNP bygger på ett genomsnitt av alla olika skattesatser som förekommer.
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag.
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet.
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag.
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet.

Förklaring till några av nyckeltalen i NyttoSAM:

- *Intäkter*; för samhället skapas intäkter genom att en person kommer i egen försörjning i ett arbete. Alternativt skapas intäkter genom att en person inte längre tar del av vård eller andra insatser som kräver arbetskraft. En deltagare som har ett försörjningsstöd innan projektet och som har inkomst av lön efter projektet skapar intäkter genom minskade kostnader för de resurser som frigjorts vid handläggningen. Kommunen har också minskade kostnader för försörjningsstödet samt ökade skatteintäkter. Motsatsen kan också gälla att en person efter ett projekt inte har skapat intäkter utan genererat högre kostnader genom att det t ex funnits ett behov av rehabilitering.
- *Kostnader*; avser de resurser som projektet använt för att genomföra projektet, både egna och eventuellt externa kostnader ingår.
- *Lönsamhet*; beräknas som skillnaden mellan intäkter och kostnader.
- *Återbetalningstid*; den tid det tar för projektet att nå "break-even", vilket innebär att projektets intäkter är lika stora som kostnaderna.
- *Potential*; vi har tagit fram en schablon för den genomsnittliga årliga kostnaden för att en person inte arbetar och till denna kostnad adderas den faktiska kostnaden för typfallens förbrukning av vård, omsorg och handläggning.
- *Verkningsgrad*; är också ett eget framtaget nyckeltal kopplat till NyttoSAM. Verkningsgraden beskriver hur stor andel av deltagarens samhällsekonomiska kostnad som frigörs under det första året efter att deltagaren lämnat projektet alternativt när resultatavstämningen gjorts. Kostnaden är beräknad utifrån dennes utanförskap under en period av 12 månader före projektet. Exempel; om kostnaden initialt är 600 000 kr och det skapas ett värde på 120 000 kr under en period av 12 månader efter projektet/resultatavstämningen motsvarar det en verkningsgrad på 20 procent. Den årliga samhällsekonomiska kostnaden för utanförskapet (600 000 kr i vårt exempel) är baserat dels på det produktionsvärde som skapas av en vuxen person med 27 150 kr i månadslön utan lönesubvention, dels på personens konsumtion av samhälleliga resurser.

Ovanstående nyckeltal är de vanligaste vi relaterar till men vi redovisar också ytterligare nyckeltal kopplat till kostnaderna för projektet. Nyckeltalen presenteras också baserat på utfallet på kort sikt, 12 månaders efterläge, i vanliga fall efter att deltagaren kommit i t ex arbete, studier eller någon annan av de resultatmått som är aktuella för projektet. Alternativt redovisas nyckeltalen på fem år, medellång sikt, som bygger på en prognos av resultatet efter ett år.